

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11073/2023
05.06.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., са боравиштем у селу ..., чији је пуномоћник Миона Михаиловић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације МУП, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6341/21 од 01.12.2022. године, на седници одржаној 05.06.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6341/21 од 01.12.2022. године, као изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, па се **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6341/21 од 01.12.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 28241/21 од 30.06.2021. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 28241/2021 од 30.06.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев и тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде штете – стварне штете исплати 2.233.115,00 динара са законском затезном каматом од 30.06.2021. године као дана пресуђења па до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 206.216,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6341/21 од 01.12.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила

да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је поднео суду одговор на ревизију тужене, предлажући да се ревизија одбије.

У конкретном случају предмет спора је захтев за накнаду материјалне штете на пољопривредним културама тужиоца, настале услед елементарне непогоде (града), па Врховни суд налази да због противречних одлука потребно уједначити судску праксу, чиме су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је носилац пољопривредног газдинства регистрованог код надлежног органа које се налази на територији катастарских општина Винча и Доња Шаторња на подручју општине Топола. Дана 30.07.2014. године ту територију је погодило невреме па је тужилац због града претрпео штету када му је на тај начин уништен засад јабука и брескви. За систем одбране од града био је задужен Сектор за ванредне ситуације МУП-а РС, али том приликом надлежни радарски центар није стрелцима издао наредбу за испаливање ракета, које су биле набављене (и у чијој набавци је, између осталих, и тужилац учествовао). Укупна штета која је овом приликом настала на културама тужиоца, процењена је од стране Комисије за процену штете од елементарних непогода Општине Топола, у висини од 2.233.115,00 динара. Наведени износ тужилац потражује тужбом у овој правној ствари.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и тужену обавезали да тужиоцу плати 2.233.115,00 динара, односно цео износ утврђене штете настале од елементарне непогоде, налазећи да је тужена пасивно легитимисана у овој правној ствари и одговорна да тужиоцу накнади насталу стварну штету на основу члана 172. Закона о облигационим односима (ЗОО), у обиму - висини утврђеној извештајем надлежне комисије на основу члана 185. ЗОО. Ово из разлога што је тужена била у обавези да преко својих надлежних органа, у које спада МУП и надлежни за то Сектор за ванредне ситуације, организује и предузме активности и мере из система противградне заштите у смислу чланова 4, 8, 11. и 28. Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“ бр. 11/09 и 92/11) за које је утврђено да их није предузела. Поред тога, другостепени суд је оценио да би у конкретном случају било речи о солидарној одговорности Републике Србије и јединице локалне самоуправе, чија је надлежност у заштити од елементарних и других већих непогода прописана чланом 20. тачка 19. Закона о локалној самоуправи, те да стога надлежност органа јединице локалне самоуправе не искључује одговорност тужене већ упућује на закључак о солидарној одговорности у смислу одредбе члана 206. ЗОО у складу са којом оштећени има право избора од кога ће захтевати накнаду штете.

По становишту овога суда, правилно је изложено становиште нижестепених судова да је тужена одговара за насталу штету по основу објективне одговорности из члана 172. ЗОО због непредузимања мера за активирање система противградне заштите. Одредбама Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр.44/14), одређено је да су послови противградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се преко Сектора за ванредне ситуације. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра, орган тужене је 30.07.2014. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града, пропустио да стрелцима нареди да дејствују у циљу заштите материјалних добара становника Општине Топола, због чега одговара за штету која је тужиоцу овом приликом нанета. При том, појава градоносних облака се, у метеоролошком смислу, може предвидети и предузимањем одговарајућих мера штета у претежном делу спречити, због чега, супротно наводима ревизије, град не представља вишу силу да би тужена, у смислу члану 177. ЗОО, била ослобођена од одговорности јер се појава градоносних облака у метеоролошком смислу може предвидети и штета у претежном делу спречити. Правилно је такође оцењено да би за штету могла бити одговорна и општина по одредбама Закона о локалној самоуправи и да би њихова одговорност била солидарна по члану 206. ЗОО. Код солидарне одговорности оштећени има право избора у смислу члана 414. ЗОО, али је тужилац извршио оптирање подношењем тужбе против тужене Републике Србије, па би њено истицање о одговорности општине било од утицаја у евентуалној регресној парници овде тужене и општине, а не у овој парници.

На основу изнетог, Врховни суд налази да је правилно побијаном одлуком утврђено да тужена Република Србија јесте пасивно легитимисана и тиме у обавези да тужиоцу накнади штету насталу на пољопривредним културама, услед дејства елементарне непогоде, изазване градом и олујним ветром.

Међутим, одредбом члана 192. став 1. ЗОО, прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду. То у конкретном случају значи да је и тужилац, као оштећени, био у обавези да предузме одређене мере ради спречавања или смањења штете коју могу да изазову градоносни облаци и град, с обзиром да је реално претпоставити да у току године може доћи до ове врсте непогоде и изазивања штете на пољопривредним културама. Уколико то (тужилац, као оштећени) није учинио, штетник одговара само у делу који тужилац (оштећени) својим радњама није могао спречити.

Имајући у виду наведено, по оцени Врховног суда, нижестепени судови су приликом одлучивања о висини накнаде штете пропустили да цене чињеницу да противградна заштита, чак и да су предузете мере, не би била успешна у потпуности, јер по мишљењу стручних институција она обезбеђује успешност до 70% заштите, а што и тужена истиче у ревизији (да према подацима који су јавно доступни и које објављује Републички хидрометеоролошки завод, па представљају опште-познате чињенице које се не морају доказивати, проценат успешности противградне заштите износи 70%). У току поступка тужена је указивала на постојање доприноса тужиоца за насталу штету, јер поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града, које може предузети и сам пољопривредни произвођач. Оцењујући истакнути приговор подељене одговорности, нижестепени суд

налази да је исти неоснован, те је тужена обавезана да насталу штету тужиоцу накнади у целости.

Имајући у виду да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, није било услова за преиначење побијане одлуке, због чега је Врховни суд, применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, те утврдити да ли је тужилац предузео одговарајуће мере заштите од града (између осталог и постављање противградне мреже) и мере умањења штете (да ли је осигурао од штете своје пољопривредне заседе) и зависно од тога ће оценити да ли и у ком проценту постоји допринос тужиоца у настанку материјалне штете, а потом, правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка будући да зависи од исхода одлуке о главној ствари.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић